

Toetsen bij Hogeschool Rotterdam Online

Door de Coronacrisis is er behoefte aan informatie over wat er wel en niet online getoetst kan worden. Deze notitie geeft richtlijnen en adviezen over wat mogelijk en (on)wenselijk is. Want ook in de periode dat Hogeschool Rotterdam haar activiteiten online aanbiedt is het van belang om verantwoord besluiten te nemen over veranderingen in toetsvorm en afnamevorm van toetsen.

1. De notitie start met een korte analyse van de impact van het uitstellen van toetsen en neemt hierin mee hoe er bij andere hogescholen over wordt gedacht. Conclusie is dat het op grote schaal uitstellen van toetsen onwenselijk is.
2. Daarna volgt een overzicht van toetsvormen in categorieën van toetsen:
  - a) die zonder wijzigingen door kunnen gaan;
  - b) aangepast kunnen worden afgenomen, of
  - c) indien a en b om zwaarwegende redenen niet mogelijk zijn kan de toets verplaatst of geïntegreerd worden of op een later moment cumulatief worden afgenomen. Wat onder zwaarwegende omstandigheden moet worden verstaan komt hieronder aan bod.
3. Ter afsluiting volgen een aantal aanbevelingen die op dit moment van groot belang zijn. Dit beperkt zich momenteel tot de kern van de bestaande aanbevelingen. Er wordt momenteel nog hard gewerkt aan het op een rij zetten van mogelijkheden op een groter detailniveau. Hiermee wordt het (binnenkort te publiceren) Magazine Toetsen op Afstand gevuld, de helpdesk ondersteund en instrumenten voor opleidingen ontwikkeld.

Overigens worden in dit stuk voor de toetsvormen de termen gebruikt die in het draaiboek Hogeschoolgids van CcS staan, meer instituuts- of opleidingseigen bewoordingen kunnen worden afgestemd met de examencommissie van de opleiding.

1. Toetsen uitstellen: de impact

De impact van het uitstellen van toetsen is groot. Met het uitstellen van toetsen moet net zo zorgvuldig omgegaan worden als met het door laten gaan van toetsen. Het uitstellen of vervangen van toetsen kan dan ook niet alleen per individuele toets plaatsvinden zonder te kijken naar het grotere geheel (toetsprogramma). Kijken naar het geheel is noodzakelijk om een goede afweging te maken over het totaal van het toetsprogramma en de studielast van de student. (Van der Vleuten, Schuwirth, Driessen, Dijkstra, Tigelaar, Baartman, Van Tartwijk, 2012) Opleidingen moeten hier op curriculumniveau keuzes in maken in plaats van op individueel toetsniveau én dit in gezamenlijkheid oppakken. Een voorbeeld hiervan is wanneer een individuele toets onderdeel uitmaakt van een drempel voor het volgen van een cursus in het vervolg van de studie, bijvoorbeeld een voorwaarde voor stage of afstuderen.

Mogelijke betrokkenen hierbij zijn curriculumcommissies, examencommissies, toetscommissies, SKE-ers, OM-ers en instituutsdirecteuren geadviseerd door opleidings- of

OKP onderwijkskundigen. Idealiter gaat een wendbaar kernteam aan de slag en worden er goede afspraken gemaakt over de onderlinge communicatie en momenten waarop een stakeholder vanuit specifieke verantwoordelijkheden, denk aan de examencommissie, zijn taak dient op te pakken.

De grootste dilemma's zitten bij schriftelijke kennistoetsen. Wat het uitstellen van schriftelijke kennistoetsen in de praktijk teweeg kan brengen laat Figuur 1 zien. Als de eerstejaars van deze opleiding de cursussen¹ met een schriftelijke toets niet dit jaar kunnen afronden, missen ze de helft van hun cursussen en 18 van de 33 studiepunten. Dat heeft uiteraard consequenties voor de belasting in jaar 2, maar ook voor eventuele (her)ontwikkeling van cursussen in de opvolgende jaren.

Fig. 1. Schriftelijke kennistoetsen in een eerstejaars opleiding.

Studiepunten	Toets eindkwalificaties	Geoormerkt voor OIDS	Prac. Oef./Verpl. Aanw.	Onderwijsperiode 1		Onderwijsperiode 2		Onderwijsperiode 3		Onderwijsperiode 4	
				N lessen totaal x 50 min.	Toetsvorm	N lessen totaal x 50 min.	Toetsvorm	N lessen totaal x 50 min.	Toetsvorm	N lessen totaal x 50 min.	Toetsvorm
5			POA	35	S						
3				28	S+O						
2			POA	21	O						
5			POA			42	S+O				
5	←		POA					42	S+V		
4			POA			21	S				
6	←		POA							42	S
3								28	O		
3	←		POA							28	S+V
2			POA							14	O
2			POA			21	P				
5			POA	14		14	S				
5			POA					28	O		
5			POA							28	AS+O
1				33	AN						PF
0				0	D						
4	←					14	S	14	S	14	S
60				11,7	11,0	13,3	17,3	13,3	14,3	15,0	17,3

uur college per week   (af)getoetste studiepunten   uur college per week   (af)getoetste studiepunten   uur college per week   (af)getoetste studiepunten   uur college per week   (af)getoetste studiepunten

Het uitstellen van aanzienlijke hoeveelheden toetsen heeft onwenselijke effecten voor studenten en docenten, en tevens voor de medewerkers die de organisatie van toetsen faciliteren. Toetsing stuurt het leren (Biggs & Tang, 2011). Uitstel ondermijnt motivatie van studenten. Daarnaast missen ze feedback: studenten weten niet hoe ze ervoor staan, daarnaast betekent doorschuiven:

- verhoogde studielast voor studenten in het volgende jaar.
- verhoogde toetsdruk voor docenten in het volgend jaar, wat de onderwijskwaliteit niet ten goede zal komen.
- verhoogde organisatielast in de uitvoering en organisatie van toetsing.

Doorschuiven kan alleen wegens zwaarwegende redenen plaatsvinden. Onder zwaarwegende redenen worden o.a. de volgende factoren verstaan; het wegvallen van de praktijksituatie of het ontstaan van maatschappelijk onverantwoorde risico's indien studenten met onvoldoende aantoonbare kennis de opleiding vervolgen. Wanneer een

¹ Lees voor "cursussen" ook "modules".

toets verantwoord aangepast kan worden, zijn er geen zwaarwegende redenen om de toets te laten vervallen. Voor specifieke omstandigheden per opleiding geldt dat het overleg van curriculumcommissies, examencommissies, toetscommissies, SKE-ers en OM-ers, geadviseerd door opleidings- of OKP onderwijskundigen hiervoor een advies kan geven aan de directeur.

Dat wil niet zeggen dat zorgen over toetsveiligheid van online toetsen uit de lucht zijn gegrepen. De kunst voor opleidingen is om te komen tot een verantwoord totaalpakket aan toetsing in toch al drukke tijden.

Alle hogescholen hebben te maken met deze dilemma's. Een analyse van documenten van HZ (2020), Fontys (2020), Hanze (2020) en HvA (2020) laat zien dat er bij sommige examencommissies zorgen zijn over fraudebeheersing bij met name online kennistoetsen.² Uit tal van adviezen van toetsexperts blijkt het niet haalbaar om toetsen één op één van offline naar online over te zetten met behoud van kwalitatief voldoende surveillance. Ook online surveilleren (online proctoring) geeft niet eenzelfde niveau van surveillance als in een lokaal. Daarom geeft dit document richtlijnen over hoe een opleiding toetsen kan aanpassen of op een alternatieve manier kan afnemen met zoveel als mogelijk behoud van kwaliteit van het curriculum.

Conclusie is dat het uitstellen van toetsen zoveel mogelijk voorkomen moet worden, ook als dat aanpassen en omdenken betekent. Om dat proces goed te laten verlopen is het nodig om zowel op toetsniveau als op curriculumniveau besluiten te nemen. Bij het uitstellen van toetsen is uiterste terughoudendheid geboden. Gezien de uitzonderlijke omstandigheden, wordt in deze situatie soms dus gekozen voor 'second best'-toetsen. Nu toetsen niet in een lokaal met een papier en een surveillant kunnen worden afgenomen, wordt op basis van voortschrijdend inzicht onderzocht wat wél kan. Helemaal foolproof toetsafname is misschien niet altijd mogelijk met de tools die hogescholen en studenten nu voor handen hebben, maar wel foolproof genoeg binnen de huidige situatie.

2. Overzicht toetsvormen in categorieën

Op grond van bovenstaande zijn de volgende richtlijnen ontstaan, waarbij gecategoriseerd is op basis van de lijst toetsvormen uit het Draaiboek HRgids van de afdeling juridische zaken van CcS (voorheen ABZ). Instituten hebben hier de afgelopen jaren van af kunnen wijken. Van de daardoor vele ontstane toetsvormen is een inventarisatie gemaakt die gebruikt zal worden bij advisering via de helpdesk en uitwerking van hulpinstrumenten.

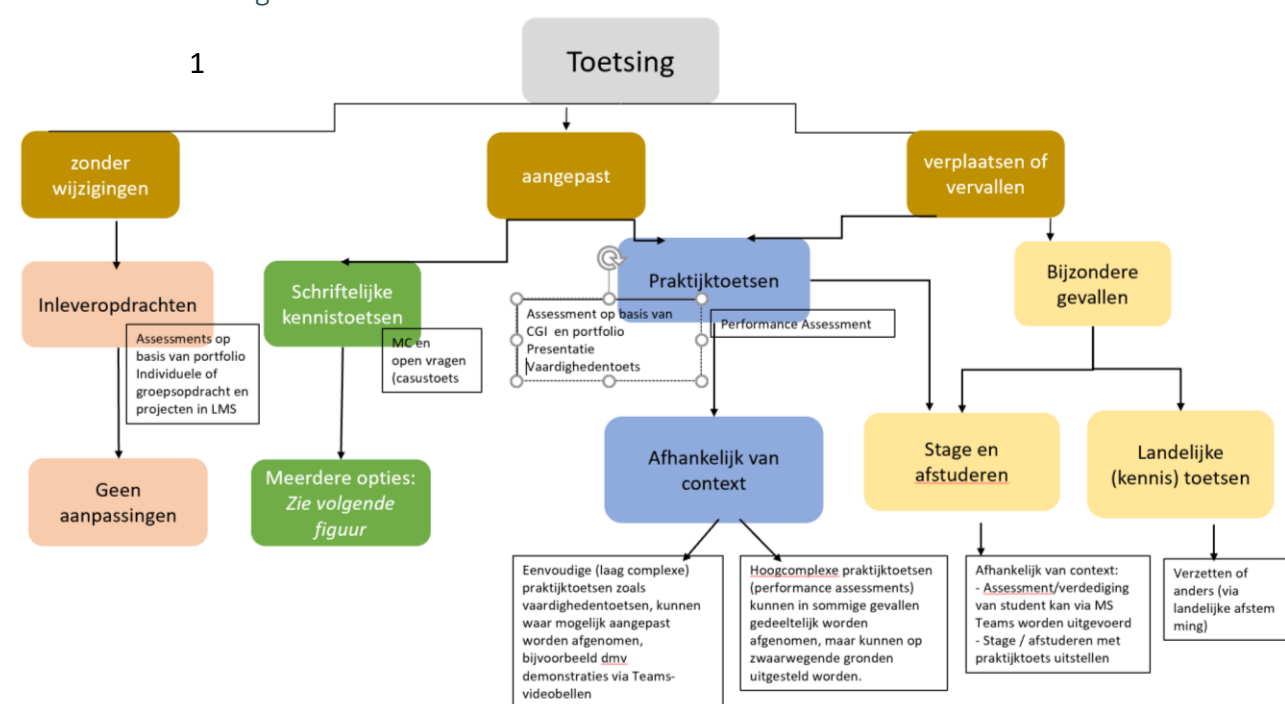
² De HZ categoriseringstabel van een examencommissie van de HZ die in het 'overleg mogelijkheden toetsing' woensdag 27 maart werd besproken is hier een voorbeeld van.

Gerangschikt naar categorie richtlijnen

Richtlijn	Toetsvormen HRgids ³	Toetsvormen in Magazine (inhoudsopgave)
a) Geen wijziging	Project / Opdracht Portfolio assessment zonder CGI	Inleveropdracht
b) Aangepast uitvoeren, tenzij er groot bezwaar is.	MC Open vragen	Kennistoets (eenvoudig en complex)
	Portfolio assessment met CGI	Portfolio Assessment
c) Onderzoek alternatieven, afhankelijk van context en in uiterste geval verplaatsen, integreren of cumulatief toetsen op een later moment.	Vaardighedentoets Performance Assessment Landelijke (kennis)toetsen	Praktijktoets (vaardigheden en performance assessment)

Deze richtlijnen zijn tot stand gekomen in samenwerking met de voorzitters van de examencommissies, toetsdeskundigen, IT-ers, juridische zaken en directeuren. Hieronder worden deze richtlijnen visueel weergegeven als een beslisboom (1). Voor kennistoetsen (eenvoudig en complex) is een meer gedetailleerde visualisatie (2) gemaakt. In de richtlijnen per toetsvorm worden de opties toegelicht. Uiteraard is dit geen uitputtende weergave, dus mocht de onderstaande beslisboom geen uitkomst bieden, neem dan contact op met de helpdesk toetsen op afstand.

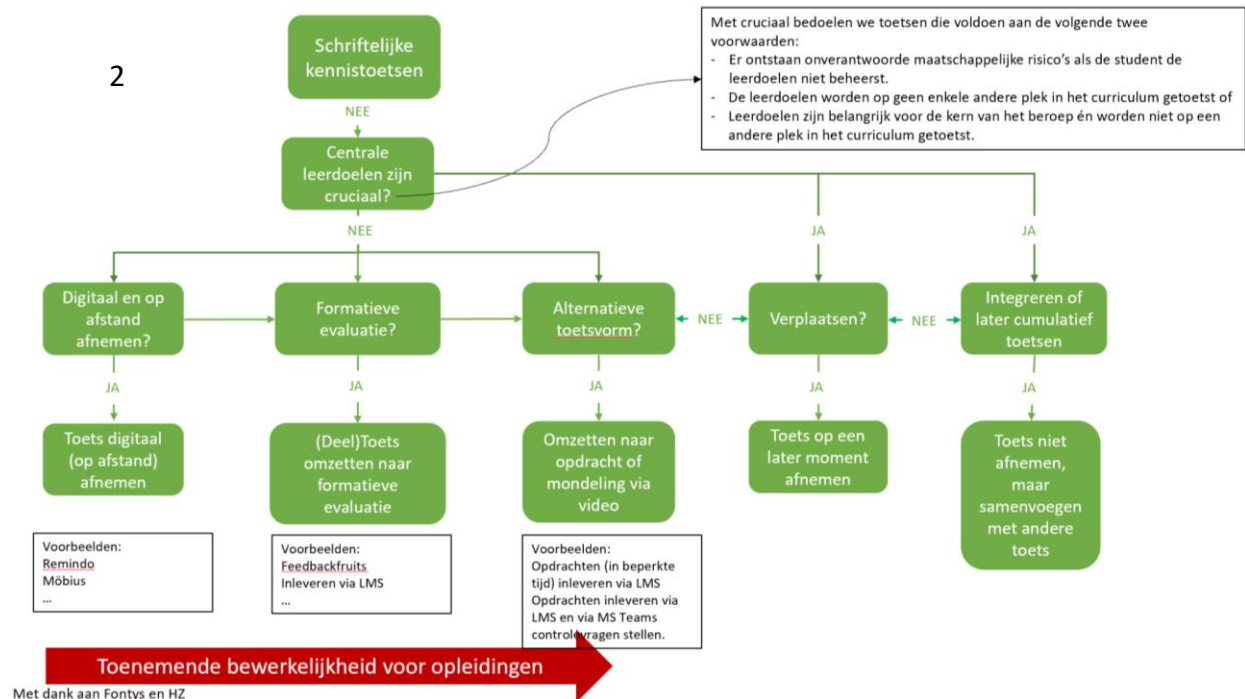
Beslisboom toetsing

³ Zie bijlage 1

Kennistoetsen (eenvoudig en complex)

Kennistoetsen zijn de toetsen die het meest voorkomen, maar ook de toetsen die juist online het lastigst zijn af te nemen, daarom worden er in de tabel hieronder meerdere opties gegeven.

3. Richtlijnen

Het moeten aanpassen van toetsen leidt tot diverse consequenties voor studenten en docenten zoals toenemende studielast, werkdruk en/of afnemende voorbereidingsmogelijkheden, hetgeen weer leidt tot consequenties voor de kwaliteit. Onderstaande algemene richtlijnen als ook de richtlijnen per toetsvorm, zijn er op gericht die consequenties zo klein mogelijk te houden.

3.1 Richtlijnen algemeen

Creëer overzicht op curriculumniveau

Het is belangrijk om overzicht te hebben op curriculumniveau. Toetsvormen waarvan alle experts (onderwijskundig, ICT, juridisch) op dit moment zeggen dat online afname niet ideaal is, kunnen voor een volgende toetsperiode die nog verder in de tijd ligt worden aangepast. Waarbij het onderwijs voor die periode ook nog aangepast kan worden indien nodig. *Formeer een kleine groep collega's die overzicht houdt. De samenstelling zal verschillen per opleiding. Een lid uit de curriculumcommissie en de toets- of examencommissie zijn een logische keus, eventueel aangevuld met toetsinhoudelijk advies van lokale of OkP-adviseurs.*

Wanneer de opleiding een reeks van toetsen aanpast dient deze wijziging door de lijn (onderwijsmanager en/of directeur) voorgelegd te worden aan de examencommissie. Voor de argumentatie van de wijziging(en) kan gebruik worden gemaakt van deze notitie. De notitie is in samenwerking met het Platform Voorzitters Examencommissie opgesteld. Beleidsuitgangspunten en genoemde mogelijkheden voor alternatieven worden als zodanig onderschreven door de examencommissies van de Hogeschool Rotterdam Online.

Schort de eis van unieke toetsen tijdelijk op

Het is voor docenten van de Hogeschool Rotterdam Online op dit moment erg hard werken. *De hogeschool hanteert als eis voor toetsen dat in summatieve toetsen alle toetsvragen voor iedere hernieuwde afname nieuw ontwikkeld moeten zijn. Door deze eis op te schorten kunnen docenten bij het maken van toetsen gebruikmaken van oude toetsen en toetsvragen. Dit geeft hen meer mogelijkheden om verschillende versies te maken van dezelfde toets en/of te kunnen werken met een random pool van vragen uit een databank. Vraag docenten hier verantwoordelijk mee om te gaan.*

Maak onderscheid tussen 'high stake' (=cruciaal) en 'low stake' toetsen

Van sommige toetsen hangt meer af dan van andere.⁴ Zie ook het onderscheid in het schema aangaande schriftelijke kennistoetsen tussen wel of geen cruciale centrale leerdoelen. In de meeste gevallen zijn toetsen in de eerste twee leerjaren minder cruciaal voor het uiteindelijke kwaliteitsniveau van de beginnende beroepsprofessional (onze alumni) en de kwaliteit van het diploma dan toetsen in jaar 3 en 4.⁵ Sommige leerdoelen worden ook vaak elders nog in het curriculum getoetst. Zo'n toets kan dan van ondergeschikt belang zijn.

Tot slot is het van belang om goed te bepalen hoe tot de kern van het vak te beperken: Is het van cruciaal belang voor de beginnend beroepsprofessional om 100% zeker te weten of een student desbetreffende leerdoelen beheerst?

Bij toetsen in de eerste twee leerjaren, dubbele leerdoelen en/of leerdoelen die niet in de kern van het beroep zitten kunnen toetsvormen worden afgenomen met een minder hoog niveau van fraudepreventie. Bijvoorbeeld door blokken van vragen in alleen door HR-ondersteunde online toetsapplicaties als Remindo en Möbius een beperkte tijd voor studenten open te zetten.

Dit kan, is overigens niet altijd van cruciaal belang, aangevuld worden met steekproefsgewijze checks via videobellen waarin studenten om toelichting op hun antwoord wordt gevraagd.

Het risico op fraude

Het voorkomen van fraude blijft van wezenlijk belang. Sommige aan de situatie aangepaste toetsvormen zijn in een online omgeving meer fraudegevoelig dan andere. Hierbij geldt hoe hoger de "Stake" van een toets, des te minder risico van fraude er aanwezig mag zijn.

- *Hoog risico fraude*
Toetsen waarbij antwoorden niet uniek zijn per individuele student en die geen eigen inzicht van de student vragen. Dit zijn veelal kennistoetsen met als kern het reproduceren van lesstof waarbij geen aanvullende bronnen gebruikt mogen worden door de student zoals een boek of internet.

---

⁴ Zie bijlage 2

⁵ Dit geldt bijvoorbeeld niet voor opleidingen die in jaar 2 eindkwalificaties toetsen of te maken hebben met landelijke (kennis)toetsen.

- *Middel risico fraude*
Toetsen waarbij de antwoorden uniek zijn per student, waar geen zichzelf staand eigen werk wordt gevraagd. Denk aan een schriftelijke toets met open vragen waarbij de antwoorden van voldoende lengte zijn om per student uniek te zijn. Bijvoorbeeld een toets met uitgebreide wiskundige uitwerkingen op papier, of waar antwoorden uitgebreid tekstueel onderbouwd dienen te worden. Maar ook een kennistoets in de vorm van een openboek tentamen met veel vragen en beperkte tijd.
- *Laag risico fraude*
Een toets waarbij de student volledig uniek werk inlevert, zoals scripties, essays en mondelinge examens, maar ook praktijkopdrachten. Deze kunnen zoals gebruikelijk via de plagiaatcheck.

Ephorus voldoende waarborg

Als complexe kennistoetsen worden omgezet in inleveropdrachten moeten die worden ingeleverd in CumLaude. Bij inleveropdrachten geeft Ephorus, onderdeel van Cum Laude, voldoende waarborg dat er sprake is van uniek werk, dat verandert niet door de huidige situatie. *Aanvullende fraudebeperkende maatregelen zijn niet nodig.*

Gebruik van camera's en video-opnames

Gebruik van camera en/of video-opname tijdens de afname is alleen geoorloofd met toestemming van de student. Programma's zoals Teams en Zoom zijn alleen te gebruiken in de versie die door de hogeschool wordt verstrekt. Privé verworven licenties van Zoom mogen niet gebruikt worden tijdens tentamens of andere onderwijsdoeleinden, omdat daarmee niet voldaan wordt aan de AVG.

Het opnemen van een tentamen, presentatie of andere activiteit is i.v.m. de regels rond privacy en security alleen geoorloofd via Teams en **niet** via Zoom. In de door de hogeschool verstrekte versie van Zoom is deze mogelijkheid daarom ook uitgeschakeld.

Gebruik van toetsplatforms

Het gebruik van de reguliere online toetsplatforms zoals Remindo en Möbius is mogelijk. Indien de opleiding tot dusver nog geen gebruik maakte van een dergelijk platform, wordt aangeraden daarover zo spoedig mogelijk contact op te nemen met FIT. Er moet rekening gehouden worden met voldoende 'aanlooptijd' ivm het organiseren van processen en het door docenten en studenten leren werken met het platform.

Becijfering van aangepaste toetsen

De niveaustandaard van de toetsing staat uiteraard vast. Het is echter reëel te veronderstellen dat studenten meer moeite zullen hebben om zich optimaal voor te bereiden op de toets die dezelfde standaard reflecteert maar een andere vorm kent c.q. digitaal wordt afgenomen. Het zou betreuenswaardig zijn als dit (op langere termijn) invloed heeft op de judicia waarmee studenten kunnen afstuderen.⁶ Denk bijvoorbeeld aan cum laude afstuderen en/of de doorstroom naar (pre) masters waar een bepaald gemiddeld eindcijfer voor nodig is. Daarom wordt het advies gegeven de aangepaste toetsen (zie volgende paragraaf) alleen te beoordelen met 'voldaan' of 'niet voldaan' en wel om twee redenen.

- Ten eerste kan de exactheid die onder andere omstandigheden wel gegarandeerd kan worden nu niet gegarandeerd worden
- Ten tweede deze beoordeling heeft geen gevolgen voor judicia zoals 'cum laude' op het diploma, waar dat in geval van becijfering wel het geval zou zijn.

Gekozen is voor de oordelen 'voldaan', 'niet voldaan' omdat deze onafhankelijk zijn van de beoordelingsschaal die door de opleiding per vak in Osiris is opgenomen. Tenzij deze richtlijn niet te handhaven is, in verband met onderling compenserende toetsen. Indien het resultaat van studenten door deze maatregel een negatief effect heeft op het toegekende judicium en dit gevolgen heeft voor toekomstmogelijkheden, kan de student contact opnemen met de examencommissie van de opleiding.

Herkansingen

Op dit moment is er onvoldoende overzicht over de mogelijkheden en de consequenties daarvan bij herkansing om hier een uitspraak over te doen. De situaties bij de verschillende instituten moeten eerst geïnventariseerd worden alvorens besluiten kunnen worden genomen.

3.2 Richtlijnen per toetsvorm

Onderstaande aanbevelingen beperken zich tot de hoofdzaken. Praktische details en adviezen worden uitgewerkt voor verdere ondersteuning.

A) Toetsvormen die zonder wijzigingen door kunnen gaan

Inleveropdrachten

Inleveropdrachten, dus toetsen die in een LMS worden ingeleverd, behoeven geen wijzigingen. Het is ook niet nodig om extra eisen te stellen ter voorkoming van fraude, er verandert immers niks aan de toets. Ephorus is nog steeds voldoende garantie op uniek werk.

B) Toetsvormen die aangepast kunnen worden afgenomen

Kennistoetsen (eenvoudig en complex)

Kennistoetsen leveren momenteel de meeste uitdagingen op. Bij het uitstellen moet worden bekeken hoe cruciaal de toets is.

---

⁶ OER Cum Laude Regeling 9.11.4 Resultaten die niet met een cijfer zijn gehonoreerd (waarvoor bijvoorbeeld Vrijstelling of Voldaan is toegekend of die waarvoor slechts een bewijs van deelname is geregistreerd), worden niet in de berekening van het gewogen gemiddelde meegenomen. Er vindt bij het bepalen van het gewogen gemiddelde geen afronding naar boven plaats.

Met cruciaal bedoelen we toetsen die voldoen aan de volgende voorwaarden:

- Er ontstaan onverantwoorde maatschappelijke risico's als de student de leerdoelen niet beheerst.
- Leerdoelen zijn belangrijk voor de kern van het beroep én worden niet op een andere plek in het curriculum getoetst

Daarnaast zijn hier de algemene aanbevelingen over 'high stake' en 'low stake' van toepassing. Voldoet de kennistoets niet aan bovenstaande voorwaarden om uit te stellen dan dient er gekeken te worden naar genoemde alternatieven.

Alternatieven eenvoudige kennistoetsen

Eenvoudige kennistoetsen zijn toetsen met gesloten vragen, eenvoudige open vragen en/of korte casussen. Gevraagd wordt naar reproductie van kennis en eenvoudige toepassing.

Een optie is deze *omzetten naar een formatieve toets*, zeker als er sprake is van deelttoetsen. Eenvoudige kennistoetsen "zijn stuk voor stuk toetsen die zich lenen voor een 'formatieve beoordeling', waarbij het er niet om gaat of je slaagt of faalt voor een opdracht, maar je duidelijk wordt gemaakt waaraan je moet werken. Een student leert meer van het commentaar op een openboektentamen dan van de nu vaak gebruikte multiplechoicetentamens. De docent geeft niet aan dát het fout is, maar wát er fout is." (Van der Vleuten, 2020)

Aanvullend hierop kan worden nagedacht over twee mogelijkheden:

- Aan het eind van de periode kan eventueel alsnog ter check van begrip, een kort online mondeling via videobellen worden gedaan (zie onder).
- Als cursussen inhoudelijk op elkaar aansluiten (constructive alignment) kan worden overwogen elementen van een cursus die op de korte termijn getoetst moet worden, alsnog mee te nemen in een summatieve toets die later wordt afgenomen.

Dit alles wel onder de voorwaarde dat de toetsdruk op de langere termijn niet onevenredig zwaar wordt voor studenten. Als de studiepunten in een cursus alleen op basis van de eenvoudige kennistoets worden toegewezen, is het formatief inzetten geen optie. Beredeneer de inhoud van de toets het liefst via een toetsmatrijs, zodat je achteraf nog weet hoe je het hebt gedaan.

Een tweede optie is *online afnemen met toetsprogramma's* als Remindo en Möbius. Bij sommige opleidingen zijn toetsvragenbanken aanwezig. Hiervoor is een combinatie van onderstaande maatregelen nodig.

- Maak meerdere versies van een toets. Uit toetsvragenbanken kunnen meerdere versies van een toets worden gegenereerd. Ook kan je relatief eenvoudig zelf meerdere versies van een toets maken door kenmerkende gegevens uit de vragen, opdrachten of casussen te wijzigen.
- Tijdslot: om het risico op fraude te beperken kan aan blok van vragen een tijdslot worden gekoppeld waarbinnen zij de toets moeten maken en inleveren (Remindo en Möbius (maar ook de inleverfunctie van CumLaude) ondersteunen deze optie).
- Mondelinge validatietoets achteraf: bij open vragen of casustoetsen wordt het frauderisico enigszins beperkt door een mondelinge validatietoets achteraf, waarin de studenten gevraagd wordt enkele antwoorden nader toe te lichten. Bij grotere aantallen studenten kan je dit ook in (klein) groepsverband doen.

- Bij kleine groepen kunnen kennistoetsen met videobellen afgenomen worden. Aandachtspunt is de kwaliteit van de verbinding.
- Cesuur:
  - o Opleidingen die hier enige ervaring in hebben kunnen een aangepaste cesuur toepassen (gebruik Cohen-Schotanus bij meer dan 100 studenten om de cesuur te bepalen) omdat de omstandigheden de resultaten waarschijnlijk ook beïnvloeden.
  - o Overige opleidingen: overweeg bij massaal zakken de cesuur aan te passen, met name als veel studenten de toets niet op tijd af kregen.

Vermeden moet worden

- Het afnemen van cruciale of high stake toetsen via online toetsprogramma's.
- Het omzetten van eenvoudige kennistoetsen naar inleveropdrachten die een veel hoger (taxonomie)niveau hebben. Met name op de korte termijn, omdat het onderwijs daar studenten niet op heeft voorbereid.

Alternatieven complexe kennistoetsen

Complexe kennistoetsen zijn toetsen met open vragen, grotere casussen of een essaytoets. Gevraagd wordt naar inzicht en analyse (hogere taxonomie niveaus) Deze kennistoetsen lenen zich het beste voor *vervanging door een andere toetsvorm*, waarbij er werk ingeleverd kan worden via een LMS. Ephorus waarborgt toetveiligheid.

Vermeden moet worden

- Dat bij het wijzigen van de toetsvorm de moeilijkheidsgraad van de toets te hoog wordt. Beredeneer de inhoud van de toets het liefst via een toetsmatrijs, zodat je achteraf nog weet hoe je het hebt gedaan.

Praktijktoetsen

Eenvoudige (laag complexe) praktijktoetsen zoals het demonstreren van bepaalde vaardigheden, kunnen waar mogelijk worden afgenomen in een aangepaste vorm, bijvoorbeeld dmv demonstraties via Teams-videobellen. Ook hoogcomplexe praktijktoetsen zoals performance assessments kunnen in sommige gevallen (gedeeltelijk) worden afgenomen.

Ook in andere aan de praktijk gerelateerde gevallen kan toetsing online mogelijk zijn.

- Portfolio's en opnames van bijvoorbeeld presentaties kunnen via het LMS worden ingeleverd.
- Assessmentgesprekken en presentaties kunnen via videobellen plaatsvinden.

Let op: Online assessment, presentaties en vaardigheidstoetsen vragen om extra helder uitgewerkte en gecommuniceerde richtlijnen en procedures, waarbij ook aandacht is voor het identificeren van de student. De opleiding kan ervoor kiezen om de student sommige onderdelen van de toets van tevoren te laten opnemen i.p.v. deze online 'live' te laten plaatsvinden. Ook het (gedeeltelijk) doorgang laten vinden van (aangepaste) praktijktoetsen wordt door de opleiding meegenomen in het totale overzicht.

Vermeden moet worden

- Wijzigingen in randvoorwaarden die de borging van de toetsing verminderen, denk aan:

- Identificatie van de individuele student
  - Twee beoordelaars
  - Vastgestelde leerdoelen en toetscriteria
  - Specifieke eisen van de opleiding die zijn opgenomen in de cursusomschrijving en die verbonden zijn met de borging van inhoud en niveau van de toets
- Dat bij het wijzigen van de toetsvorm de moeilijkheidsgraad van de toets te hoog of te laag wordt. Beredeneer de inhoud van de toets het liefst via een toetsmatrijs, zodat je achteraf nog weet hoe je het hebt gedaan.

C) Toetsvormen die om zwaarwegende redenen niet kunnen worden afgenomen of aangepast Praktijktoetsen / performance assessments

Toetsen die fysiek contact of het demonstreren van complexe handelingsvaardigheden vereisen zijn niet altijd eenvoudig aan te passen naar een andere toetsvorm. Daarnaast kan het zo zijn dat de student de benodigde hardware, software of context niet tot zijn/haar beschikking heeft. In deze gevallen moet de toetsing uitgesteld worden. Indien het hier een software of hardware probleem betreft kan contact worden opgenomen met FIT voor ondersteuning.

Bijzondere gevallen

De toetsing van stages en afstuderen bevat in de praktijk zeer veel verschillende toetsvormen. Per opleiding dient gekeken te worden hoe dit kan worden opgevangen. Hierbij kunnen de aanbevelingen voor de verschillende toetsvormen die hierboven beschreven staan uiteraard gebruikt worden. Vervangende opdrachten zijn denkbaar, maar van geval tot geval moet worden bekeken of de opleiding met zo'n opdracht de gevraagde competenties en criteria nog steeds voldoende kan beoordelen en borgen. Het via videobellen voeren van afstudeergesprekken is hierin zeker denkbaar, maar op locatie is ook nog steeds mogelijk, mits in overeenstemming met de RIVM richtlijnen.

Wat betreft landelijke (kennis)toetsen, hierover komt landelijk de discussie nu op gang.

Vermeden moet worden

- Wijzigingen die de borging van de toetsing verminderen, denk aan:
  - Identificatie van de individuele student
  - Twee beoordelaars
  - Vastgestelde leerdoelen en toetscriteria
  - Specifieke eisen van de opleiding die zijn opgenomen in de cursusomschrijving en die verbonden zijn met de borging van inhoud en niveau van de toets

Bijlage 1 HR Toetsvormen

Sinds het studiejaar 2018-2019 is het curriculumschema vereenvoudigd. Het verplichte rijtje toetsvormen is losgelaten en vervangen door een optioneel rijtje. Hieronder staat een toelichting op de toetsvormen.

Nieuw: optionele toetsvormen

Toetsvormen:

- MC= Multiple choice
- O=Open vragen (incl. casustoets en essays)
- P/O= Project/Opdracht
- VH= Vaardigheidstoets
- PF= Portfolio Assessment (met of zonder CGI)
- PA= Performance Assessment

Dit optionele rijtje is een vereenvoudigde vorm van de toetsvormen die bij de BKE worden gebruikt. De terminologie is algemeen geaccepteerd en de toetsvormen overlappen elkaar niet. De afnamevorm van toetsen (mondeling, schriftelijk, digitaal) is bewust weggelaten, omdat de keuze tussen bijvoorbeeld digitale toets en MC toets geen zinvolle is. Instituten kunnen ervoor kiezen het schema zo aan te passen dat de afnamevorm wel wordt vermeld of deze voor aanvang van de cursus in de cursus/studiehandleiding vermelden.

Aanpassen toetsvormen

Voor verschillende beroepen zijn verschillende toetsvormen meer of minder relevant. Soms zijn er heel specifieke toetsen (stationstoets, labboektoets). Ook kunnen opleidingen meer detail in het lijstje aanbrengen. Een goede inspiratiebron daarvoor zijn de 15 toetsvormen van de toetswebsite van de HVA.

BIJLAGE 2

Waarom zeggen we dat sommige toetsen minder belangrijk zijn dan andere?

Deze opmerking heeft te maken met de aanbeveling de besluiten over het laten doorgaan, aanpassen of uitstellen van toetsen te bekijken vanuit het hele curriculum (toetsprogramma).

Je kan een toetsprogramma vergelijken met een toets met een bepaald aantal vragen. Alle kennis die in de toets wordt afgetoetst is relevant: er wordt niet voor niets naar gevraagd. Om voor de toets te slagen hoeft de student echter niet alle vragen goed te beantwoorden. Om een betrouwbaar oordeel uit te kunnen spreken over de vraag of een student de stof voldoende beheerst hoeft er maar een percentage van de vragen goed zijn.

Een vergelijkbaar principe geldt op curriculumniveau voor een toetsprogramma. Daarom kan je op verantwoorde manier een diploma uitreiken en toch op toetsen anders aanpakken dan gewoonlijk. De best onderzochte manier om op curriculumniveau afwegingen te maken is programmatisch toetsen. Geestelijk vader is Cees van der Vleuten. Zie hier voor onderzoeksartikelen en een video met uitleg.

Als je vanuit deze benadering een toetsprogramma analyseert, is het logisch om te kijken waar compromissen wel en niet wenselijk zijn. Bij toetsen op eindniveau (afstudeerprogramma) zijn compromissen in de inhoud en borging duidelijk niet wenselijk. Deze toetsen zijn nodig om een uitspraak te doen over de beroepsbekwaamheid van de startende professional. Bij andere toetsen is dit minder het geval. In de notitie geven we daarom aanwijzingen over welke toetsen meer en minder belangrijk zijn